

Kvinnor tar plats Inte bara jordbrukskooperativ

Livia Rodríguez

Kuba har lång erfarenhet av kooperativ, sedan revolutionsegern 1959, men fram till nu bara inom jordbruket där det finns olika typer: servicekooperativ, jordägarkooperativ och löntagarkooperativ med bruksrätt. Kuba har också ordförandeskapet inom Latinamerikanska kooperativnätverket. Med den nya ekonomiska modellen utsträcks kooperativen till andra verksamheter för att dela upp och decentralisera statliga företag. Den kooperativa företagsformen är att föredra för den bygger på frivillighet, deltagande demokrati, självständighet, ömsesidighet, delat ansvar, jämlikhet och solidaritet.

Antalet nya kooperativ utanför jordbrukssektorn växer stadigt. Det finns nu 452 kooperativ inom handel, restauranger, byggnadsverksamhet, transporter, livsmedel, bokföring med mera.

Kooperativets ordförande Nancy Varela Medina ser stora möjligheter med den nya kooperativa driften.

Ett konfektionskooperativ tar över

Arbetarna på det statliga konfektionsföretaget Confecciones Modelo på San Rafaelgatan i Havanna tog för snart ett år sedan chansen att bilda ett kooperativ och ta över verksamheten. Den var traditionsenligt inriktad på att sy upp den typiska kubanska manliga överdragsskjortan – La guayabera, men också arbetskläder och uniformer. ”Vi kan öka produktionen, i takt med Kubas nya ekonomi” säger kooperativets ordförande Nancy Varela Medina.

Kooperativet har kunnig arbetskraft, bra maskiner och lokaler, och ligger bra till mitt i stan. ”Vi var bland de första som tog chansen när den öppnades. Det var inte alldeles lätt, men vi gjorde det. Och den 1 oktober 2013 var alla formaliteter klara, och vi fungerade som ett kooperativ.”

De är 41 medlemmar innefattande formgivare, skräd-

dare, sömmerskor, tillskärare ... tillräckligt många för att klara av stora beställningar.

Hur har livet förändrats?

Tidigare hade arbetarna fasta löner plus produktionstillägg, nu relateras lönerna till försäljningen. ”Och att vara ordförande i ett kooperativ är annorlunda än att vara fabrikschef,” säger Nancy Varela. Lönerna beror nu på försäljningen, och vars och ens produktion, efter att hyra av lokaler och maskiner betalats till staten, skatter betalats och inköp av material. Lönerna beror också på arbetets svårighetsgrad, till exempel att sy upp en guayabera eller måttbeställda kostymer, ger högre timersättning än rutinsömnad. ”Och det är svårt att få tag i bra skräddare och sömmerskor, och tillskärare, det behövs fler ungdomar som utbildar sig till detta, det är ett bra yrke, men vi måste också ta väl hand om de erfarna vi har och som kan lära upp de nya.”

Hittills går allt bra, men ibland kommer leveranser för sent. ”Vi har skrivit avtal med Universal Habana för inköp av tyg och tråd, men vi tycker att vi borde få ett bättre pris eftersom vi är så stora kunder.” Våra kunder är väldigt nöjda med vårt arbete, tack vare våra skickliga kooperatörer. Men de börjar bli till åren, och det behövs nya krafter.

Att arbeta som kooperativ är fördelaktigt, både ekonomiskt och personligen tillfredställande. ”Men det viktigaste är att vi håller ihop bättre och hjälper varandra. För vi är alla beroende av varandra, av kollektivet, det ansvar vi tar, de beslut vi tar, för att kooperativet ska fungera.” säger Nancy Varela.

översättning Eva Björklund

Naomi Karla Pez Lemus, som studerar på Hemanos Almejeiras yrkesgymnasium, siktar på att gå med i kooperativet när hon tagit examen.